

Mil viajes a Ítaca

Σημείωμα συγγραφέα

Αυτή είναι η ιστορία ενός νοσταλγικού ταξιδιού. Ο *Νόστος*, το πρώτο συνθετικό, σε ένα καράβι πιότερο ψυχικό και λιγότερο φυσικό, χαρακτηρίζεται από την ύψιστη αφύπνιση της ψυχής, καθώς και της εσωτερικής μετάλλαξης. Όπως στην Οδύσεια, ουδείς γύρισε αδιάλλακτος αφού ενεπλάκη σε διαδοχικά ναυάγια, εξερευνώντας ξένες ακτές. Σε ταξίδια σαν αυτά, πρέπει να υπάρχει ένας άνεμος· αυτός μας ωθεί να το ολοκληρώσουμε, αυτός μας δίνει ενέργεια. Η απουσία του δίνει χώρο στο μαράζι. Και κάπως έτσι, φτάνουμε στο δεύτερο συνθετικό· το *Άλγος*, ο αβάσταχτος πόνος της απόστασης. Ο Οδυσσεύς δεν γύρισε παρά μόνο λόγω γήρατος. Και είναι πράγματι άξιο θαυμασμού το πώς ξυπνά το γήρας στην πρόσφατα ανακαλυφθείσα γη.

Πριν μερικά χρόνια δημιούργησα ένα blog σχετικά με τα ταξίδια μου στην Ελλάδα. Πριν μερικά χρόνια αποφάσισα να αγνοήσω την ορθολογική πορεία του ταξιδιού, συνδέοντας κάθε υπαρκτό και ανύπαρκτο με αυτά τα αστραπιαία ταξίδια των εικοσιπέντε ετών. Κατά τη διάρκεια αυτών των πολλαπλών ταξιδιών, ανακάλυψα πως η προσφορά και η χάρη δεν βρίσκονται πάντα εκεί όπου κανείς τις ψάχνει. Στην πραγματικότητα, αιωρούνται μεταμφιεσμένες σε απλές, καθημερινές κουβέντες. Τυφλοί είναι οι κατειλημμένοι που δυσκολεύονται να τις εντοπίσουν, μιας και δεν έχουν μάθει να βλέπουν ταπεινά. Τα πάντα στην Ελλάδα ανέκαθεν με γοήτευαν και με συγκινούσαν, κάθε ελληνική μέρα με γεμίζει άμετρη ευτυχία.

Το ελληνικό μυστήριο βρίσκεται στο αβάσταχτο συναίσθημα, στον γεμάτο μυρωδιές πυκνό αέρα, τους ήχους και τις αντανakλάσεις όλων όσων πέρασαν πάνω από τις φλεγόμενες αυτές πέτρες. Εμείς, τα ανακαλύπτουμε όλα αυτά και τα κάνουμε δικά μας. Τα συναισθήματα μπερδεύονται κάπου ανάμεσα στην πραγματικότητα και στις ανάγλυφες εικόνες της νιότης, όπου γενναίοι ήρωες αμφισβητούσαν τους θεούς και κάθε δυσκολία για να αγγίξουν την πολυπόθητη *Αρετή*, την απόλυτη επίκτητη πνευματική προίκα και, ζητούσαν να πεθάνουν ανώδυνα, τίμια.

Βέβαια, υπάρχει και κάτι ακόμα, κάτι πολύ ιδιαίτερο, σχεδόν αδύνατο να ειπωθεί. Είναι αυτή η συγκεκριμένη συγκυρία, που δύναται να διαστείλλει τα πάντα. Η δίκη μου φλόγα άστραψε σε ένα ταξίδι με λεωφορείο. Αυτό το τυχαίο και απλοϊκό γεγονός με έκανε να αισθανθώ το ιδιαίτερο εκείνο μούδιασμα του έρωτα. Στο άγγιγμα του Έρωτα τα πάντα κυλούν σαν ένα ασταμάτητο χείμαρρο και, τι σαν διαφωνείς; Αυτός, παστρός βγαίνει από τα δάχτυλά σου σαν σατέν κορδέλα και σε πνίγει ηδονικά. Αγνοήσετε τους στίχους “*al lugar donde fuiste feliz no deberías tratar de volver*”. Πιστέψτε στην ύπαρξη ενός κρυμμένου κλειδιού, σε κάθε γωνία που έχετε συνηθίσει, ακόμα και στο ίδιο σας το υπνοδωμάτιο. Αυτό το κλειδί, αυτό θα γράψει τα εικοσιπέντε χρόνια της ιστορίας σας.

Χρόνια πριν πήρα λεωφορείο των ΚΤΕΛ από Πρέβεζα με προορισμό την Αθήνα. Υπήρξαν καιροί με λίγους τουρίστες και, κατ' επέκταση, λίγα λεωφορεία. Τα εισιτήρια ήταν δύο ειδών· τα “κανονικά” με δικαίωμα θέσης και τα -όπως τα λέω εγώ- “μη κανονικά”. Αν το λεωφορείο είχε την τύχη να γεμίσει, οι “μη κανονικοί” είχαν την ατυχία να μείνουν όρθιοι σε όλο το ταξίδι. Και, φυσικά, το λεωφορείο πάντα γέμιζε.

Το ξεχαρβαλωμένο όχημα αναπηδούσε σε κάθε λακούβα, ανέβαινε βουνά, κατηφόριζε πεδιάδες και σταματούσε σε κάθε πιθανό χωριό που έμπαινε στο δρόμο του. Και σταματούσε αν κάποιος παπάς ήθελε να παραλάβει κάποιο πακέτο και σταματούσε αν του έδινε κανείς καμιά παραπάνω πεντάρα και σταματούσε αν καμιά μητέρα του το ζητούσε, μη μπορώντας να αντέξει τη γκρίνια του μικρού της «δεν μπορεί να σταματήσει να κλαίει!», παραπονιόταν.

Η θερμοκρασία του λεωφορείου ανέβαινε μαζί με τον ήλιο. Οι διάδρομοι πάντοτε γεμάτοι ντουζίνες αυγά, βαρέλια κρασιών, πολύχρωμα φρούτα, μπουκάλια νερών. Οι “μη κανονικοί” βαριανάσαιναν, πνίγονταν, ταρακουνιούνταν σε κάθε λακούβα. Το κακό δεν αργούσε να γίνει και ωσάν θεός, ερχόταν κάποιος και παραχωρούσε τη θέση του στους ημιλιπόθυμους «καθίστε, παρακαλώ» θυμάμαι να του είπε.

Ο άνδρας τότε κάθισε ευχαριστημένος σκουπίζοντας τις σταγόνες ιδρώτα που έχασε· ενώ ο θεός “κανονικός” βολευόταν στον διάδρομο ξεχειλίζοντας ευτυχία αφού ένωσε για λίγο άνθρωπος. Φυσικά οι θεοί αυτοί ήταν αμέτρητοι και όλο εμφανίζονταν στους απελπισμένους... Όλοι οι “μη κανονικοί” με έντονη ευγνωμοσύνη δέχονταν το δικαίωμα να καθίσουν, ενώ οι θυσιασμένοι θεοί περίμεναν υπομονετικά να τους επιστραφεί η θέση τους, η οποία πολλές φορές δεν επιστρεφόταν ποτέ. Και ο ιδιαίτερος χορός των επιβατών διαρκούσε μέχρι το τέλος του ταξιδιού.

Όπως όλα τα υπέροχα έρχονται ξαφνικά, έτσι ήρθε και η αίσθηση του έρωτα σε κάποιο αναπάντεχο σημείο εκείνου του ταξιδιού και, τότε κατάλαβα, ότι ο έρωτάς μου για την Ελλάδα δεν θα ήταν κάτι εφήμερο. Κάθε φορά που επέστρεφα σε τούτο τον τόπο, επιβεβαιωνόμουν για ένα μόνο πράγμα, την αυτοκυριαρχία του κόσμου αυτού. Η Ελλάδα ήταν χωμένη στη φτώχεια, πλέον στη μιζέρια, όμως εκείνοι είχαν τον τρόπο τους να γεμίζουν τα θεόρατα κενά· η αλληλεγγύη σε εκείνο το λεωφορείο καθρέφτιζε την ίδια τους τη ζωή.

Τότε μέσα μου γεννήθηκε η νοσταλγία, η έντονη επιθυμία της επιστροφής. Και κάπως έτσι έγινε, φορά με τη φορά πέρασαν ήδη εικοσιπέντε χρόνια. Μέσα σε τέτοιες συγκυρίες, δεν ευδοκιμούν σχέσεις στενές και δυνατές και, έτσι καταλαγιάζεις ριζώνοντας. Όμως από τις ιστορίες και τα γεγονότα που γεμίζουν τη ζωή, τα πιο τρελά και απροσδόκητα είναι εκείνα που δίνουν την αίσθηση πως υπήρξες ζωντανός. Μα πόσο λυπηρό θα ήταν να στεκόσουν σκεπτικός και ανένδοτος στο μεγαλείο της Ζωής;

Η απόφαση να μείνω σε ένα ελληνικό νησί μου πρόσφερε αμέτρητες εμπειρίες, προικίζοντάς με με νέες γνωριμίες τις οποίες αδυνάτησα να κρατήσω εγωιστικά δικές μου. Κάπως έτσι, γεννήθηκαν οι ιστορίες της Ευγήρου, σε μια στιγμή τρελής φρενίτιδας να τις διηγηθώ. Ήρωες με σάρκα και οστά των οποίων η αγάπη μου επέτρεψε να τους φωνάζω με το μικρό τους επιδεικνυοντάς αυτή τους τη σοφία, ή καλύτερα, απόλυτη τρέλα που χαρακτηρίζει αυτή τη χώρα.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα χωρισμένη στα δύο. Η πλαγιά του Αιγαίου, στα ανατολικά, ξεχωρίζει για τα μελτέμια της, τα οποία βρίσκονται μέχρι και στα παλαιότερα από εκείνα τα παλιά τραγούδια και που στο πέρασμα τους αφήνουν μια χώρα παγερή και ξερή, γεμάτη πέτρα όπου τα δέντρα δεν ευδοκιμούν και οι καρποί τους συναρπαστικά περνούν πετώντας πάνω από αυτή τη γη. Μπροστά στον εχθρικό καιρό, βρίσκονται τα πιο όμορφα τετραγωνισμένα χωριά, τόσο λευκά και τόσο γαλάζια, με αιώνιες σκεπές, με λιγοστό νερό, με πολλή θάλασσα και με όλο το φως που θα μπορούσε κανείς να εισπνεύσει. Η δυτική του όψη όπου αράζει το Ιόνιο, εκείνο το βενετικό, η βροχή, όλα εκείνα τα κυπαρίσσια και οι έφοροι κάμποι, η γλύκα και η μουσική σε ιταλικό ρυθμό. Οι βαθιές θάλασσες γίνονται κίτρινες σαν

έρθει η γύρη της άνοιξης και τα αγέρωχα κύματα σχηματίζουν αποικίες που λυσομανάνε για επιβίωση σε νέα γη. Μπροστά σε αυτή την αήττητη μελαγχολία, βρίσκονται τα παστέλ χωριά, τα γλυκά χρώματα, τα ποτάμια, τα διάσπαρτα λουλούδια, οι φτέρες, οι αλεπούδες, οι κόκκινες σκεπές, οι βεράντες. Η πραγματική πατρίδα του Οδυσσέα και η επιστροφή.

Ως εκ τούτου, οι ιστορίες είναι χωρισμένες σε πέντε μέρη· το Αιγαίο και τα νησιά του, το Ιόνιο, ένα μέρος μάλλον περισσότερο οικείο σε εμένα και τη Πελοπόννησο, ένα μεταβατικό μέρος ανάμεσα στα δύο ελληνικά μέρη. Χρειάστηκε να προσθέσω ένα ακόμα τέταρτο για εκείνα τα μέρη που δεν ταιριάζουν στα συμβατικά γεωγραφικά τμήματα. Στο «Άλλες θάλασσες» συμπεριλαμβάνονται λιμάνια που δεν είχαν σχέση με τα προαναφερθέντα μέρη όπως της Κωνσταντινούπολης, της Τριζονίας και της Πρέβεζας. Στο τέλος βασιλεύει η Λευκάδα, εκεί όπου βρίσκεται το σπίτι μου. Θα μπορούσαν να είναι με οποιαδήποτε άλλη σειρά, ή καλύτερα, καμία σειρά, σαν μια διάσπαρτη συλλογή, μια συνύπαρξη αόριστων πινελιών που ο καθένας θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει για να δημιουργήσει το δικό του κάδρο. Αλλά αυτό, είναι δουλειά του αναγνώστη.

Για να εξηγήσω τις ελληνικές λέξεις που αδυνατούν να μεταφραστούν, ακολούθησα τη μέθοδο αυτών που τις χρησιμοποιούν, μιας και τα φωνήματα των Καστιλιάνικων μοιάζουν πολύ με αυτά των Ελληνικών· σε ένα αγγλόφωνο κοινό, τα ισπανικά και τα ελληνικά φωνητικά ακούγονται πολύ παρόμοια.

ΑΝΑ ΚΑΠΣΙΡ ΜΠΡΑΣΑΣ